

Sterk door overleg

Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

SALV

Strategische adviesraad
voor
Landbouw en Visserij

Brussel, 29 januari 2009

Gezamenlijk advies Minaraad, SERV en SALV

Advies

***Ontwerpbesluit aangaande de vaststelling van
milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewateren,
waterbodems en grondwater***

Minaraad, 28 januari 2010

SALV en SERV, 29 januari 2010

Contactpersonen	Minaraad	Dirk Uyttendaele
	SALV	Koen Carels
	SERV	Annick Lamote

Krachtlijnen van het advies

De Minaraad, SALV en SERV ontvingen de adviesvraag van Joke Schauvliege, Vlaams Minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur op 23 december 2009. De raden besloten samen te werken aan een gezamenlijk advies. Tijdens de voorbereiding van het advies werd op 8 januari 2010 met een delegatie van het kabinet van de Minister en van de VMM een hoorzitting georganiseerd voor de leden van de verschillende raden.

De raden zijn globaal positief over de aanpak voor het invoeren van milieukwaliteitsnormen (een Europese verplichting) en de invoering in VLAREM. Ze spreken ook hun appreciatie uit voor de inspanningen die geleverd zijn om de milieukwaliteitsnormen en de impact van hun invoering te onderbouwen en aan te leveren. Toch hebben zij nog enkele opmerkingen.

De raden vragen zich af of de invoering van de milieukwaliteitsnormen als richtwaarden (en niet als grenswaarden) wel tegemoet komt aan de definitie van milieukwaliteitsnorm in de Kaderrichtlijn Water. Zij stellen ook vast dat geen normen voor hydromorfologie vastgelegd zijn en dat dit snel moet gebeuren. De huidige toestand zou immers inhouden dat de implementatie van de KRW onvolledig is.

Tevens herhalen de raden de vraag om te streven naar gelijke normen op het relevante beleidsniveau op basis van wetenschappelijke consensus.

Om een voldoende draagvlak te creëren voor de wetenschappelijke onderbouwing en monitoring vragen zij heldere communicatie over die wetenschappelijke onderbouwing en motivering. Zo mogelijk moeten deze ook dieper uitgewerkt worden.

Mocht uit voorgaande blijken dat de uitwerking onvolledig of niet onderzocht is, dan moet dit leiden tot bijkomend onderzoek. De wetenschappelijk onderbouwde informatie die daaruit (en uit ander onderzoek) komt, kan aanleiding geven tot de wijziging van normen of indelingscriteria. De raden vragen dat hiervoor een procedure ontwikkeld wordt, waarbij ook stakeholders input kunnen geven.

De raden vragen een oplossing voor het kanaal Gent-Terneuzen die rechtszekerheid biedt aan de betrokkenen.

Ze vragen om werk te maken van de economische onderbouwing van de maatregelen ten einde in het volgende SGBP onderbouwde uitspraken te kunnen doen over de disproportionaliteit van kosten. Zij dringen ook aan om in de toekomst voor dergelijke dossiers met een grote socio-economische impact, deze in beeld te brengen.

De raden zijn voorstander om de afweging tussen ecologische draagkracht van het ontvangende oppervlaktewaterlichaam en BBT in het besluit te verankeren - ook voor de niet gevaarlijke stoffen. De raden wijzen verder op de complexiteit door gebruik van verschillende parameters (bv. stikstofverbindingen) in verschillende tabellen. Ze vragen tevens om duidelijk te maken welke de 'niet-persistente gevaarlijke stoffen' zijn.

Bij de toepassing van dit besluit in concrete vergunningsdossiers, vragen de raden dat de vuistregel 10 * MKN niet blind wordt toegepast en dat er steeds een afweging wordt gemaakt tussen BBT en de ecologische draagkracht van het ontvangende oppervlaktewater, en vragen zij aandacht voor de aanwezigheid van nitriet in lozingen na een installatie die stikstof verwijdert en de situatie van rioolozers.

Ten slotte wijzen de raden nog op de krappe termijn voor de aanpassing van de milieuvergunning aan het nieuwe indelingscriterium GS.

Inhoud

Krachtlijnen van het advies	2
Inhoud.....	3
1. Inleiding.....	4
2. Situering.....	4
2.1 Wijzigingen van de milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewater	5
2.1.1 Typespecifieke milieukwaliteitsnormen voor biologische en algemeen fysisch-chemische parameters	5
2.1.2 Niet-typespecifieke milieukwaliteitsnormen voor gevaarlijke stoffen.....	6
2.2 Voorstel van de milieukwaliteitsnormen voor waterbodems.....	6
2.3 Wijziging van de milieukwaliteitsnormen voor grondwater	7
3. Advies	9
3.1 Milieukwaliteitsnormen	9
3.1.1 Algemene bemerkingen en aanbevelingen	9
3.1.2 Milieukwaliteitsnormen oppervlaktewater	10
3.1.3 Milieukwaliteitsnormen grondwater en waterbodems	11
3.2 Gevolgen van de wijzigingen aan de milieukwaliteitsnormen.....	11

1. Inleiding

Minaraad, SERV en SALV formuleren in voorliggend gezamenlijk advies hun aanbevelingen bij de voorstellen ontwerp milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewater, grondwater en waterbodems Vlaanderen.

De Minaraad, de SALV en de SERV ontvingen op 23 december 2009 de adviesvraag over Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 februari 1991 houdende vaststelling van het Vlaams Reglement betreffende de milieuvergunning en van het Besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne, houdende wijziging van de milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewateren, waterbodems en grondwater.

Overeenkomstig de bepalingen opgenomen in Art. 2.2.1. van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (DABM) moeten milieukwaliteitsnormen vastgesteld worden door de Vlaamse Regering. Artikel 51, §1, van het Decreet van 18 juli 2003 betreffende het Integraal Waterbeleid (DIW) bepaalt dat de Vlaamse Regering door middel van milieukwaliteitsnormen de milieudoelstellingen voor oppervlakte- en grondwater en waterbodems moet vastleggen. Zowel de kaderrichtlijn Water (KRLW) als het DIW (Bijlage I, 2.1) bepalen dat de stroomgebiedbeheerplannen een lijst met de milieudoelstellingen moet bevatten.

In de ontwerp stroomgebiedbeheerplannen van de Schelde en van de Maas die in het voorjaar 2009 voor advies voorlagen, waren tabellen opgenomen met milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewater, grondwater en waterbodems¹. De raden (Minaraad, SALV en SERV) vernamen echter dat op korte termijn aanpassingen gepland waren aan die milieukwaliteitsnormen die waren opgenomen in de ontwerp stroomgebiedbeheerplannen. Daarom en ondanks dat de milieukwaliteitsnormen deel uitmaken van het openbaar onderzoek inzake de ontwerp stroomgebiedbeheerplannen, gingen de raden in hun advies over de Stroomgebiedbeheerplannen van Schelde en Maas niet in detail in op de normen. De raden gaven aan deze te zullen behandelen naar aanleiding van de verwachte adviesvraag over het ontwerpbesluit tot aanpassing van VLAREM I en II². Toch formuleerden de raden al enkele aanbevelingen met het oog op de opmaak van nieuwe milieukwaliteitsdoelstellingen in het algemeen en voor gevaarlijke stoffen in het bijzonder (zie verder).

Tijdens de voorbereiding van het advies werd op 8 januari 2010 een hoorzitting georganiseerd voor de leden van de raden. De adviesvraag werd toegelicht door vertegenwoordigers van het kabinet van de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur en van de VMM.

2. Situering

Het ontwerp van Besluit geeft uitvoering aan de bepalingen van het DIW, met name het vastleggen van de milieudoelstellingen voor oppervlaktewater en grondwater die uiterlijk tegen 22 december 2015 moeten bereikt worden en een voorstel van milieukwaliteitsnormen voor waterbodems. Bovendien wordt ook de omzetting beoogd van de Europese Richtlijn 2006/118/EG betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging en achteruitgang van de toestand en van de Europese Richtlijn 2008/105 inzake milieukwaliteitsnormen op het gebied van het waterbeleid.

De normen worden vastgelegd onder de vorm van richtwaarden, zoals bedoeld in artikel 2.2.4. van het DABM. Hierin worden grenswaarden en richtwaarden voorzien. Rekening houdend met de

¹ Ontwerp stroomgebiedbeheerplan voor de Schelde, CIW, 2009, p.97-117/283.

² Advies Stroomgebiedbeheerplannen Schelde en Maas, Minaraad, SALV en SERV (Minaraad 19 mei 2009, 2009|19), p. 13/22.

bepalingen uit het DIW, die zeggen hoe deze normen zich situeren binnen de beleidsplanning en hoe afwijkingen kunnen vastgesteld worden, wordt ervoor geopteerd deze normen vast te stellen als richtwaarden, met dien verstande dat enkel de Vlaamse Regering er kan van afwijken conform de bepalingen van het DIW, zoals verder wordt toegelicht.

De normen die worden voorgesteld, werden uitgewerkt met de huidige beschikbare technische kennis. De normen zullen periodiek geëvalueerd worden en waar nodig worden bijgesteld in functie van de evoluties in de technische kennis.

Voor het vaststellen van de normen zijn wijzigingen nodig aan titel I en titel II van VLAREM en aan de bijlagen bij Vlarem I en Vlarem II:

- Bijlage 2.3.1. wordt vervangen door een nieuwe bijlage 2.3.1 waarin de milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewater behandeld worden;
- Er wordt een nieuwe Bijlage 2.3.1.bis toegevoegd waarin de milieukwaliteitsnormen en de gevolgde standaardprocedures voor waterbodems behandeld worden;
- Bijlage 2.4.1. wordt vervangen door een nieuwe bijlage 2.4.1 waarin de milieukwaliteitsnormen, achtergrondniveaus, drempelwaarden en milieukwaliteitsnormen voor grondwater behandeld worden.

2.1 Wijzigingen van de milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewater

2.1.1 Typespecifieke milieukwaliteitsnormen voor biologische en algemeen fysisch-chemische parameters

Artikel 60 van het DIW schrijft voor dat de oppervlaktewaterlichamen opgedeeld worden in de categorieën rivier, meer en overgangswater en per categorie verder ingedeeld worden in typen. Het voorliggende ontwerpbesluit definieert de milieukwaliteitsnormen voor biologische en algemeen fysisch-chemische parameters per categorie en per type.

Daarnaast wordt overeenkomstig bijlage V van de KRLW voor de beoordeling van de ecologische toestand een kader met vijf kwaliteitsklassen³ opgelegd. Daarom zijn in bijlage 2.3.1. voor de algemene parameters per categorie en per type specifieke normen voorzien. Deze normen geven de grens aan tussen goede en matige toestand in Vlarem opgenomen. De verdere indeling in vijf klassen zal worden vastgelegd in de stroomgebiedbeheerplannen of (deel)bekkenbeheerplannen.

In uitvoering van de KRLW werden 202 oppervlaktewaterlichamen afgebakend, namelijk alle 'rivieren' met een stroomgebied groter dan 50 km², alle 'meren' met een wateroppervlakte van minstens 50 ha en alle 'overgangswateren'. De overige oppervlaktewateren van de categorie rivieren, opgenomen in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA) werden voorlopig ingedeeld als lokale waterlichamen van eerste orde (stroomgebied 10-50 km²) en waterlichamen van tweede orde (stroomgebied < 10 km²). De meren met een wateroppervlakte van kleiner dan 50 ha werden nog niet gebiedsdekkend gekarteerd en getypeerd.

De oppervlaktewaterlichamen behoren tot of - wat betreft kunstmatige waterlichamen - leunen aan bij de categorieën 'rivieren', 'meren' of 'overgangswater'⁴.

In afwachting van de definitieve afbakening en typering van de lokale waterlichamen van de categorie rivieren in de deelbekken- of bekkenbeheerplannen moeten alle lokale waterlichamen van de

³ Zeer goed – goed – matig – ontoereikend - slecht

⁴ Het DIW voorziet de mogelijkheid 'kustwater' niet, omdat het kustwater een Federale bevoegdheid is. De milieukwaliteitsnormen voor het Zwin, het enige Vlaamse "kustwater" zullen daarom vastgelegd worden in het stroomgebiedbeheerplan van de Schelde.

categorie rivieren voorlopig minstens voldoen aan de milieukwaliteitsnormen van het type "kleine beek". Voor de kunstmatige waterlichamen worden in principe de richtwaarden voor de biologie ondersteunende kwaliteitselementen (= algemene fysisch-chemische parameters) van het meest aanleunende type weerhouden voor de bepaling van de toestand. Alle lokale waterlichamen van de categorie meren moeten voorlopig minstens voldoen aan de milieukwaliteitsnormen van het type Ai in afwachting van de definitieve afbakening van de lokale meren door de Vlaamse Regering in de deelbekken- of bekkenbeheerplannen.

Een definitieve vaststelling van de ligging en de grenzen van de oppervlaktewaterlichamen en de aanduiding tot welke categorie en type een oppervlaktewaterlichaam behoort, zal voor de rivieren met een stroomgebied > 50 km², de meren met een wateroppervlakte > 50 ha en voor overgangswateren gebeuren in de stroomgebiedbeheerplannen. De overige waterlichamen zullen aangeduid worden in de bekkenbeheerplannen. In dezelfde stroomgebiedbeheerplannen en bekkenbeheerplannen zal ook de aanduiding gebeuren van de sterk veranderde waterlichamen en kunstmatige waterlichamen.

2.1.2 Niet-typespecifieke milieukwaliteitsnormen voor gevaarlijke stoffen

In uitvoering van de richtlijn 2006/11/EG (dit is de gecodificeerde versie van Richtlijn 76/464/EEG) dient Vlaanderen te beschikken over milieukwaliteitsnormen voor milieugevaarlijke stoffen in oppervlaktewater. Dit is in Vlaanderen verankerd in de beleidstaken van artikel 2.3.6.1 van Vlarem II.

In bijlage 2.3.1 van Titel II van VLAREM zijn voor een aantal gevaarlijke stoffen reeds basismilieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewater opgenomen. Naar aanleiding van het opstellen van het Reductieprogramma 2000 (geactualiseerd bij ministerieel besluit van 23 oktober 2005) werd door de Europese Commissie op 04 juli 2002 beslist dat het Vlaams Gewest in overeenstemming is met richtlijn 76/464/EEG, gecodificeerd tot 2006/11/EG. Er moet uiteraard ook uitvoering gegeven worden aan wat in het Reductieprogramma werd opgenomen, meer bepaald het vastleggen van milieukwaliteitsnormen oppervlaktewater.

De Richtlijn 2008/105/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16/12/2008 inzake milieukwaliteitsnormen op het gebied van het waterbeleid tot wijziging en vervolgens intrekking van de Richtlijnen 82/176/EEG, 83/513/EEG, 84/156/EEG, 84/491/EEG en 86/280/EEG van de Raad, en tot wijziging van Richtlijn 2000/60/EG moet tegen uiterlijk 13 juli 2010 geïmplementeerd zijn in de Vlaamse wetgeving. Dit ontwerpbesluit beoogt de omzetting van deze Europese Richtlijn 2008/105/EG voor wat VLAREM betreft. Daarnaast zijn nog een aantal bijkomende omzettingen nodig in het DIW.

Bij de vaststelling van de Vlaamse milieukwaliteitsnormen worden aldus, voor de parameters die opgenomen zijn in deze dochterrichtlijn, deze Europese normen overgenomen, evenals een aantal randbepalingen en voetnoten.

Tevens worden in uitvoering van deze richtlijn:

- gedifferentieerde (strengere) normen opgenomen voor een aantal parameters in overgangswater; de normen worden dus opgedeeld naargelang hun indeling in categorie;
- extra normen opgenomen voor 3 parameters (hexachloorbenzeen, hexachloorbutadien en methykwik) die gelden in biota;
- voor een aantal stoffen aangeduid of ze "prioritaire stoffen" zijn dan wel "prioritair gevaarlijke stoffen".

2.2 Voorstel van de milieukwaliteitsnormen voor waterbodems

Met behulp van het waterbodemmeetnet Vlaanderen en de bijbehorende waterbodemdatabank, bestaande uit fysisch-chemische, ecotoxicologische en biologische gegevens van de bodem van

de Vlaamse beken en rivieren, werden wetenschappelijk onderbouwde milieukwaliteitsnormen ontwikkeld.

De milieukwaliteitsnormen voor waterbodems worden opgevat als richtwaarden zoals bedoeld in artikel 2.2.4. van het DABM. Deze richtwaarden gelden niet als saneringscriterium, noch als saneringsdoel.

Conform het waterbodemonderzoek, overeenkomstig het decreet van 27 oktober 2006 betreffende de bodemsanering en de bodembescherming (B.S. 22/01/2007) is te onderzoeken of er in de waterbodem, en alle gronden die verontreinigd kunnen zijn ten gevolge van de verspreiding van de verontreiniging van de waterbodem of het oppervlaktewater, sprake is van een ernstige bodemverontreiniging. Hiertoe dient een beschrijving gegeven te worden van de aard, de hoeveelheid, de concentraties, de oorsprong en de omvang van de verontreinigende stoffen of organismen, de mogelijkheid op verspreiding ervan en het gevaar op blootstelling eraan van mensen, planten en dieren en van het grond- en oppervlaktewater.

De voorgestelde milieukwaliteitsnormen kunnen in het routinematig waterbodemmeetnet Vlaanderen (zogenaamde 'triademeetnet') worden gebruikt om de meetresultaten te beoordelen, als referentiewaarde bij de inventarisatie van de waterbodemkwaliteit aan de hand van een triademethode.

Daarnaast kunnen de milieukwaliteitsnormen eveneens gebruikt worden als één van de criteria bij het bepalen van de risico-evaluatie en aanduiding van ernstige waterbodemverontreiniging zoals gesteld in de standaardprocedure voor waterbodemonderzoek. De milieukwaliteitsnormen zullen of kunnen volgens de standaardprocedure ingezet worden:

- Als 'triggerwaarden' die kunnen aangeven of al dan niet een volgende fase in het onderzoek noodzakelijk is;
- Als één van de criteria waarmee rekening gehouden wordt bij beoordeling van de ernstige bodemverontreiniging in het kader van de uitvoering van een waterbodemonderzoek.

Bij toetsing aan de voorgestelde normen blijkt dat 7% van de waterbodems voldoen aan de normen en 63% van de waterbodems zich situeren in de categorie "Zeer sterk afwijkend".

Deze milieukwaliteitsnormen moeten garanderen dat een verbeterende waterkwaliteit niet nadelig beïnvloed zal worden door een verontreinigde waterbodem omdat bij deze waarden geen ecotoxicologische effecten en een gezonde benthische levensgemeenschap wordt verwacht.

2.3 Wijziging van de milieukwaliteitsnormen voor grondwater

Om geen verschillende normenkaders naast elkaar te creëren, werd ervoor geopteerd een voorstel te formuleren waarbij het bestaande normenkader in titel II van het VLAREM, dat slechts een gedeeltelijke affiniteit vertoont met het DIW en de Dochterrichtlijn Grondwater, te vervangen door een grotendeels nieuw normenkader.

Dit nieuwe kader vertrekt van de bestaande normenkaders maar is tevens in overeenstemming met de Richtlijnen 2000/60/EG (Kaderrichtlijn Water) en 2006/118/EG (Dochterrichtlijn Grondwater) en met het DIW.

Het vastleggen van milieudoelstellingen voor grondwater gebeurt daarom nu d.m.v. grondwaterkwaliteitsnormen, achtergrondniveaus en drempelwaarden:

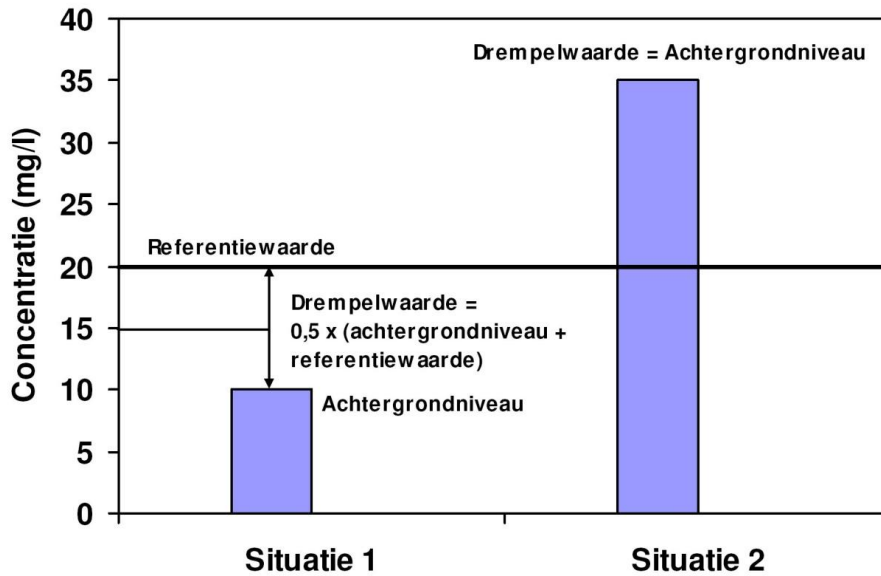
- de grondwaterkwaliteitsnormen gelden als milieukwaliteitsnorm voor alle grondwaterlichamen;
- de achtergrondniveaus worden vastgelegd per grondwaterlichaam en gelden als milieukwaliteitsnorm indien ze hoger zijn dan de grondwaterkwaliteitsnorm;

De drempelwaarde is een nieuw concept dat alleen bestaat voor grondwater. Er zijn twee mogelijke situaties. In de eerste situatie is het achtergrondniveau lager dan de MKN. Dan is de drempel-

waarde de helft van de som van achtergrondniveau en MKN. Indien het achtergrondniveau hoger is dan de referentiewaarde wordt de drempelwaarde gelijk gesteld aan het achtergrondniveau. Overschrijding van de drempelwaarden geven enkel aan dat er een risico is dat niet voldaan is aan één of meer van de voorwaarden voor een goede chemische toestand van het grondwater, maar leiden op zichzelf (nog) niet tot het niet halen van de goede toestand.

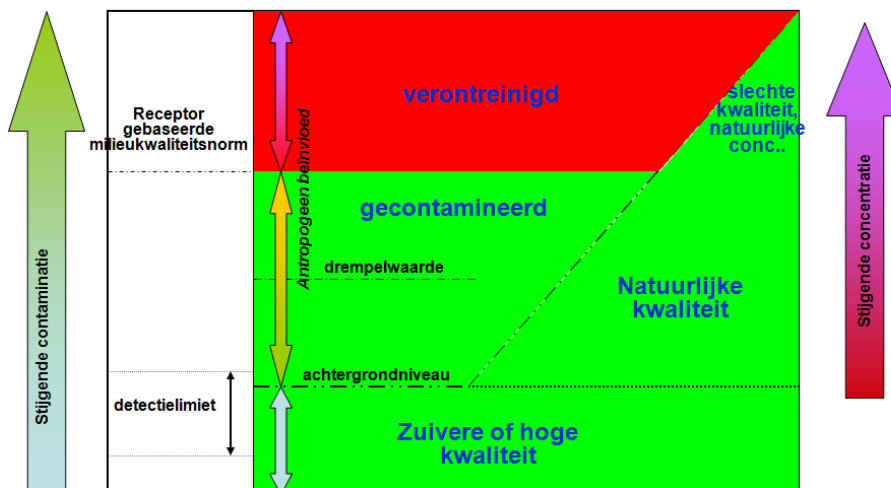
Drempelwaarden en achtergrondniveaus zijn vastgelegd per grondwaterlichaam.

Figuur 1: definitie van het concept drempelwaarde

Figuur 2: ontoereikende of goede toestand

Ontoereikende of Goede toestand?

3. Advies

3.1 Milieukwaliteitsnormen

3.1.1 Algemene bemerkingen en aanbevelingen

- [1] Waardering voor de geleverde inspanning. Met de invoering van de milieukwaliteitsnormen komt de Vlaamse regering tegemoet aan een Europese verplichting. De raden zijn bijgevolg tevreden dat Vlaanderen aan die verplichting voldoet. De raden zijn globaal positief over de aanpak voor het instellen van milieukwaliteitsnormen en invoering daarvan in VLAREM. De raden spreken ook hun appreciatie uit over de inspanningen om een wettelijke en technische onderbouwing van de milieukwaliteitsnormen en van de impact van hun invoering aan te leveren. Toch hebben zij nog enkele opmerkingen.
- [2] Motiveer en toets de keuze voor richtwaarden. Artikel 2.2.4. van het DABM stelt dat milieukwaliteitsnormen kunnen worden vastgesteld in de vorm van grenswaarden en richtwaarden. Grenswaarden *mogen, behoudens in geval van overmacht, niet worden overschreden*. Onverminderd de overige bepalingen van het DABM, bepalen de verordeningen die ze vaststellen de maatregelen die door de daartoe aangewezen overheden moeten worden getroffen bij de overschrijding of dreigende overschrijding ervan, teneinde de erdoor beschermde belangen te beveiligen. Richtwaarden *bepalen het milieukwaliteitsniveau dat zoveel mogelijk moet worden bereikt of gehandhaafd*.

De voorgestelde MKN worden geïnterpreteerd als richtwaarden⁵. Uit de definitie van milieukwaliteitsnorm in de KRLW (Art. 2, 35) blijkt echter dat de MKN moeten worden gehaald en dus als resultaatsverplichtingen gelden: "milieukwaliteitsnorm": *de concentratie van een bepaalde verontreinigende stof of groep van verontreinigende stoffen in water, in sediment of in biota die ter bescherming van de gezondheid van de mens en het milieu niet mag worden overschreden*.

De raden vragen daarom of de Vlaamse Regering wil motiveren waarom gekozen is voor richtwaarden en of de implementatie van de Kaderrichtlijn Water volledig is met de invulling van de term 'milieukwaliteitsnorm' daaruit via de term 'richtwaarde' uit het DABM.

- [3] Leg normen voor hydromorfologie vast. De KRLW (Bijlage II, 1.3. i)) legt voor elk type oppervlaktewaterlichaam op dat typespecifieke hydromorfologische omstandigheden bepaald worden die staan voor de waarden van de in punt 1.1 van bijlage V genoemde hydromorfologische kwaliteitselementen. De raden vinden bij de biologische MKN geen referentie naar hydrologisch regime of morfologische omstandigheden. Dit impliceert dat er voorlopig nog steeds een onvolledige implementatie van de KRLW is. Tijdens de hoorzitting werd verduidelijkt dat de methode voor het uitwerken van typespecifieke referentieomstandigheden voor hydromorfologie reeds ontwikkeld is en dat de monitoring gebeurt.

Aangezien de methode ontwikkeld is, menen de raden dat het vastleggen van typespecifieke referentieomstandigheden overeenkomstig de KRLW nu snel kan en moet gebeuren. De raden spreken zich wel niet uit over de plaats waar deze typespecifieke referentieomstandigheden juridisch verankerd moeten worden.

⁵ Zie Art. 6, Art. 7 en Art. 9 van het ontwerpbesluit over respectievelijk Art. 2.3.1.1 inzake oppervlaktewater, Art. 2.3.1bis/1 inzake waterbodems en Art. 2.4.1.1. §2 inzake grondwater.

3.1.2 Milieukwaliteitsnormen oppervlaktewater

- [4] **Streef naar gelijke normen op basis van wetenschappelijke consensus⁶.** De raden vonden in hun advies over de stroomgebiedbeheersplannen dat het belangrijk is om te streven naar gelijke milieukwaliteitsnormen op het relevante beleidsniveau, ten einde een gelijk speelveld te realiseren. Zolang dit niet het geval is, kan dit aanleiding geven tot verschillende beoordelingen van de waterkwaliteit conform de KRLW. Het is immers niet uitgesloten dat in hetzelfde stroomgebied soepeler oppervlaktewaternormen stroomopwaarts een land- of regiogrens leiden tot de kwalificatie 'goed' en dat bij het overschrijden van die grens naar een gebied met strengere normen de kwalificatie 'goed' wegvalt. Dat zou meteen de stroomafwaartse partner tot bijkomende inspanningen kunnen dwingen waardoor ook een ongelijk speelveld kan ontstaan. De raden stellen vast dat er inspanningen geweest zijn om tot die afstemming te komen maar dat die er uiteindelijk niet gekomen is. De raden blijven dit een belangrijke doelstelling vinden en dat de inspanningen worden verder gezet om zo spoedig mogelijk gelijke milieukwaliteitsnormen op het relevante niveau te realiseren.
- [5] **Verduidelijk de wetenschappelijke onderbouwing en motivering.** Voor een breed maatschappelijk draagvlak moet de wetenschappelijke onderbouwing en motivering helder gecommuniceerd worden naar de stakeholders en zo nodig dieper uitgewerkt worden. Een voorbeeld terzake zijn de normen voor nutriënten.
- [6] **Bijkomend onderzoek.** Indien uit voorgaande zou blijken dat bepaalde aspecten onvolledig of niet onderzocht zijn, dan is bijkomend onderzoek voor een betere onderbouwing en motivering van de normen noodzakelijk.

Voor een betere onderbouwing van de MKN van gevaarlijke stoffen die economisch en/of ecologisch relevant zijn en waarvoor in de huidige situatie nog weinig ecotox data voorhanden zijn, stellen de raden bijkomend onderzoek voor conform Bijlage V, 1.2.6 van de KRLW.

- [7] **Aanpassing van de normen of indelingscriteria.** De raden verwachten dat een procedure ontwikkeld wordt om bijkomende objectieve en wetenschappelijk onderbouwde informatie aan te leveren voor de wetenschappelijke onderbouwing en motivering van de milieukwaliteitsnormen of indelingscriteria. Deze inbreng kan zowel de versoepeling als de verstrenging van normen of indelingscriteria tot doel hebben. De raden verwachten ook dat niet alleen de administratie maar ook de stakeholders die informatie kunnen aanleveren.

In dit verband namen de raden kennis van een wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd door Vito waaruit afgeleid kan worden dat het voorgestelde indelingscriterium GS voor titanium erg laag is in vergelijking met de milieukwaliteitsnorm⁷.

⁶ Minaraad, SERV en SALV, Advies Stroomgebiedbeheerplannen Schelde en Maas, 29 mei 2009, p.13/21.

⁷ Om dit te staven analyseerde VITO de meetresultaten van het VMM-meetnet oppervlaktewater (2007-2008; 754 oppervlaktewaterstalen). Voor de totale concentratie aan Titanium bleek dat de gemiddelde (totaal) concentratie 39 µg/l bedroeg, met een maximale (totaal) concentratie van 1460 µg/l. Voor de concentratie Titanium in opgeloste vorm bleek dat de gemiddelde concentratie slechts 2,9 µg/l bedroeg, met een maximale concentratie aan opgelost Titanium van 15 µg/l. Hieruit blijkt dat voor Titanium het verschil tussen de totaalconcentratie en de concentratie in opgeloste vorm erg groot is. Aangezien de milieukwaliteitsnorm gebaseerd is op de concentratie in opgeloste vorm en het indelingscriterium GS wordt uitgedrukt als totaalconcentratie concludeert VITO dat het logisch zou zijn mocht het indelingscriterium GS hoger liggen dan de MKN, net omwille van de lage oplosbaarheid. (pers. med. Peter Cauwenberg dd 27 januari 2010).

- [8] **Materiële fout.** De raden vermoeden dat de voorziene aanpassing van Art. 12 van het besluit betrekking heeft op Art. 4.2.7.1.1, §1, 5° in plaats van 6°.

3.1.3 Milieukwaliteitsnormen grondwater en waterbodems

De raden hebben geen specifieke opmerkingen over de milieukwaliteitsnormen voor grondwater en voor waterbodems.

3.2 Gevolgen van de wijzigingen aan de milieukwaliteitsnormen

- [9] **Haalbaarheid van de normen.** Voor oppervlaktewateren gelden typespecifieke milieukwaliteitsnormen. De aanduiding tot welke categorie en type een oppervlaktewaterlichaam behoort, is bijgevolg essentieel en moet grondig gebeuren. Dat zal deels in de stroomgebiedbeheersplannen en deels in de bekkenbeheersplannen ingevuld worden. In dezelfde stroomgebiedbeheersplannen en bekkenbeheersplannen zal ook de aanduiding gebeuren van de sterk veranderde waterlichamen en kunstmatige waterlichamen. In bepaalde gevallen kunnen daarbij problemen optreden. Bijvoorbeeld in het kanaal Gent-Terneuzen is er een zoutwaterintrusie. Door de aanduiding van het kanaal als zoet water is er een permanent probleem voor een aantal parameters. De raden vragen om een oplossing uit te werken die rechtszekerheid biedt voor de betrokken actoren.

De raden hebben eerder vastgesteld dat geen absolute uitspraken konden gedaan worden over de disproportionaliteit van maatregelen op basis van de informatie in het SGBP. Daardoor was een uitspraak over afwijkingen van de normen (cf. KRLW: verlenging van termijn of minder strenge milieudoelstellingen) niet mogelijk. De raden herhalen hun vraag om werk te maken van de economische onderbouwing van de maatregelen ten einde in het volgende SGBP onderbouwde uitspraken te kunnen doen over de disproportionaliteit van kosten.

De raden merken op dat de RIA (Reguleringsimpactanalyse) bij het dossier ook aandacht besteedt aan de reguleringsimpact van de invoering van milieukwaliteitsnormen op de bedrijven (bekijken hoeveel bedrijven vergunningsplichtig zijn of worden, p. 9-11/33). Strikt genomen behoort dit niet tot de opdracht van de RIA. De raden dringen er op aan om naast de reguleringsimpact ook de socio-economische impact uit te werken voor dergelijke dossiers met grote socio-economische impact.

- [10] **Criteria voor milieuvergunning verankeren.** Tijdens de hoorzitting verklaarde een vertegenwoordiger van de VMM dat bij het vaststellen van lozingsnormen telkens een afweging wordt gemaakt tussen BBT en de ecologische draagkracht van het ontvangende oppervlaktewater. Om dit laatste criterium concreet in te vullen wordt de toestand van het ontvangende oppervlaktewater vergeleken met de milieukwaliteitsnormen. De raden stellen vast dat deze werkwijze niet voor alle stoffen in het ontwerpbesluit is opgenomen. De raden zijn daarom voorstander om deze afweging tussen ecologische draagkracht en BBT ook voor de niet gevaarlijke stoffen in het besluit te verankeren.
- [11] **Toepassing van de vuistregel.** De raden stellen vast dat de nieuwe MKN voor een aantal parameters (o.a. Nikkel en Fluoride) een aanzienlijke verschuiving met zich meebrengen in het percentage van lozingsvergunningen dat hoger is dan 10*MKN (vuistregel). De raden sluiten zich dan ook bij de RIA aan dat de vuistregel niet blind wordt toegepast en dat er steeds een afweging wordt gemaakt tussen BBT en de ecologische draagkracht van het

ontvangende oppervlaktewater om tot definitieve emissievoorwaarden te komen die uiteindelijk vastgesteld worden door de vergunningverlenende overheden.

[12] **Complexiteit.** De parameters in de verschillende tabellen komen niet steeds overeen bv. in Bijlage 2.3.1, Art 2 is omtrent de stikstofcomponent van nutriënten sprake van Kjeldahl stikstof, nitraat en totaal stikstof, daar waar Art. 3 ammoniak en nitriet vermeldt bij de anorganische gevaarlijke stoffen. Het is niet duidelijk of deze waarden afgestemd zijn op elkaar en of op basis daarvan vergelijkingen van de toestand kunnen gemaakt worden (bv. tussen een zomerhalfjaargemiddelde (Art. 2) en een maximum milieukwaliteitsnorm (Art. 3)). Milieukwaliteitsnormen voor het element stikstof in verschillende tabellen is complex en het is voor de betrokken lozers moeilijk om er de consequenties van in te schatten.

[13] **Maak onderscheid tussen de soorten lozers.** De toevoeging via Art. 8 van het ontwerpbesluit aan Art. 2.3.6.1. §.4 eerste lid van VLAREM II kadert onder “Hoofdstuk 2.3. Milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewater en beleidstaken ter zake”. Daarmee lijkt de aanvulling op het eerste zicht gericht op oppervlaktewaterlozers. De kwaliteit van de oppervlaktewaters wordt echter niet enkel beïnvloed door de directe puntlozingen, maar ook door diffuse lozingen en ook indirecte lozingen via de collectieve waterzuiveringsinfrastructuur. Het is niet duidelijk of deze bepaling enkel betrekking heeft op oppervlaktewaterlozers of ook op lozingen via collectieve waterzuiveringsinfrastructuur.

In de praktijk worden verschillende (bedrijfs-)afvalwaterstromen gemengd in de riolering – bij de vergunningverlening wordt erover gewaakt dat dit geen negatieve effecten heeft op de kwaliteit van het effluent van de RWZI. Ook zullen een aantal niet-persistente PGS/VS door een klassieke biologische zuivering verwijderd worden. De raden dringen er op aan dat rekening wordt gehouden met deze problematiek bij het verlenen van een milieuvergunning.

[14] **Termijn aanpassing van milieuvergunning aan nieuwe indelingscriterium GS.** Art 17 van het besluit verplicht de exploitant om desgevallend de uitbreiding van zijn vergunning – ten gevolge het nieuwe indelingscriterium GS - aan te vragen binnen de 6 maanden.

De termijn van 6 maanden is kort. Zeker rekening houdend met het gegeven dat een uitvoerige analytische screening de evaluatie van de vergunningsplicht voor één om meerdere van de ca. 180 parameters in een afvalwaterlozing vooraf te gaan. Een te korte overgangsfase zou ertoe kunnen leiden dat bij de uitbreiding onvoldoende gesteund kan worden op deze analytische gegevens, waardoor de kans op onvolledigheden of onjuistheden toeneemt.

De raden zijn ook verwonderd over de bepalingen van Art. 18 van het ontwerpbesluit dat de uitwerking ervan laat ingaan op 22 december 2009.

De raden stellen voor dat de Vlaamse regering zou overwegen om een termijn van minimaal één jaar toe te staan, beginnend op datum van publicatie in het Belgisch Staatsblad.

- [15] **Aandacht voor nitriet in lozingen.** Voor nitriet wordt in Art. 3 van Bijlage 2.3.1. van VLAREM II bij de gevaarlijke anorganische stoffen voor alle oppervlaktewateren een JG-MKN van 200 µg N/l voorzien. Indien deze waarde zou worden opgelegd in de lozingsvergunning, zou dit tot problemen kunnen leiden bij afvalwaters die gezuiverd worden in een waterzuiveringsinstallatie met stikstofverwijdering (nitrificatie/denitrificatie). Bij nitrificatie/denitrificatie is nitriet immers een intermediair, dat niet steeds volledig reageert.

De raden dringen er op aan dat rekening wordt gehouden met deze problematiek bij het verlenen van een milieuvergunning (afweging tussen ecologische draagkracht van het ontvangende oppervlaktewater en BBT).

- [16] **Duidelijkheid rond 'niet-persistente gevaarlijke stoffen'.** Art 8: van het ontwerpbesluit voegt aan Art. 2.3.6.1. §4 van VLAREM II toe dat voor niet-persistente gevaarlijke stoffen in geval van grote ontvangende debieten en mits behoud van een goede kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater, een grotere verdunning overwogen zou kunnen worden. De raden stellen vast dat niet duidelijk is welke bijkomende stoffen (aan PGS/VS) hieronder vallen en zij wensen dat hierover duidelijkheid komt omwille van o.a. rechtszekerheid, voorspelbaarheid,

De raden suggereren dat de lijst met niet-persistente stoffen op één of andere manier bekend wordt gemaakt.